

Suomen Senioriliike – Arvokkaan Vanhenemisen puolesta ry

Suomen Senioriliike Arvokkaan Vanhenemisen Puolesta ry:n lausunto Ikäohjelmaa

koskevasta valtioneuvoston periaatepäätöksestä

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/17850/2022

Suomen Senioriliike Arvokkaan Vanhenemisen Puolesta ry kiinnittää huomiota valtioneuvoston Ikäohjelmaa koskevassa periaatepäätöksessä vapaaehtoistoiminnan tukemiseen, ikäihmisten asumiseen ja digitalisaatioon.

Vapaaehtoistoiminnan tukeminen

Suomen Senioriliike näkee ehdotetun vapaaehtoistoiminnan tukemisen erittäin tervetulleena tavoitteena. Jotta vapaaehtoistoiminnan kiinnostus ei murenisi, tarvitaan keinoja hallinnollisten asioiden sujuvoittamiseen. Monet yhdistykset joutuvat käyttämään runsaasti aikaa ja voimavaroja hallinnollisiin asioihin sen sijaan että tuota aikaa lyhentämällä voitaisiin keskittyä yhdistyksen tavoitteiden mukaiseen toimintaan. Sujuvoittaminen edellyttää viranomaistoimijoiden yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä sekä toimintaprosessien yksinkertaistamista.

Prosessien yksinkertaistamista edellyttävät esimerkiksi erityisen työläät uudet valtuuttamisasiat, STEA:n avustusanomukset ja tilitykset ja yllättävästi jopa postiosoitteen muuttaminen. Viranomaisten välistä yhteistyötä edellyttää esimerkiksi PRH:n yhdistysrekisterin hyödyntäminen. Sekä kunnalliset että valtion viranomaiset voisivat hakea tiedot rekisteristä, jonne yhdistysten on ilmoitettava tiedot. On turha vaatia esim. sääntöjen lähettämistä eri tahoille.

Ikäihmiset haluavat selvitysten mukaan myös yhä useammin olla aktiivisia ja mukana myös työelämässä voimavarojensa puitteissa. Tätä tulisi tukea ulottamalla työllistämismahdollisuuksia myös ikäihmisiin esim. laajentamalla palkkatuen kriteereitä jo eläkkeellä oleviin. Näin saataisiin ikäihmiset nykyistä paremmin mukaan erityisesti järjestötoimintaan.

Yhä lisääntyvä kiinnostus lyhytaikaisiin projekteihin, nk pop-up toimintaan haastaa perinteiset vapaaehtoistoiminnan muodot. Nykynuoret ja iäkkäämmätkin ovat kiinnostuneita itse harrastamansa asian sisällöstä, ei niinkään siitä miten asioita hoidetaan muodollisesti. Tämä tulisi ottaa uudistamisen lähtökohdaksi. Miten voidaan kevyellä organisaatioilla tehdä hyviä asioita.

Asuminen

Ikäohjelman lähtökohtana on lisätä iäkkään väestön kotona asumisen mahdollisuuksia. Kotona-asumista suunnitellaan tuettavaksi teknologialla. Teknologia on hyvä apuväline, mutta se vaatii runsaasti tukea ja palvelua. Kotona asuvalle ei aina yksinkertaisesti teknologiset ratkaisut avaudu.

Suomen Senioriliike – Arvokkaan Vanhenemisen Puolesta ry

Siltasaarenkatu 4, 00530 Helsinki

Puh. 050 345 4200

www.senioriliike.fi

Ikäohjelmassa korostetaan ekologisuutta ja vuorovaikutuksen merkitystä. Nämä tavoitteet ovat ristiriidassa kotona-asumisen kanssa. Kuten ohjelmassa todetaan, hyvin monet ikäihmiset asuvat yksin. Vuorovaikutus saattaa jäädä kotona hoiva-alan ammattilaisen lyhyeen piipahdukseen. Kun useat ikäihmiset tarvitsevat monta kotikäyntiä päivässä, tämä sotii ekologisuutta vastaan. Autoralli ei todellakaan ole ekologista.

Senioriliikkeen jäsenistöltä tulee tavan takaa tietoja siitä, miten erittäin huonokuntoistenkin vanhusten on vaikea päästä ympärivuorokautiseen hoivaan. Tällaisia tapauksia on käsitelty myös tiedotusvälineissä. Jokainen elämä on tärkeä, jokaisen pitää saada tarvitsemansa palvelu hyvinvointiyhteiskunnassa olkoon kyse vanhasta tai nuoresta. Jokaisella lapsella on subjektiivinen oikeus päivähoitoon. Miksi tämä tavoite ei voisi olla myös viimeisiä vuosiaan elävälle ikäihmiselle.

Tarvitaan koteja, joissa on mahdollista saada hoivaa elämäntilanteen ja tarpeen mukaisesti. Näissä seniori-, palvelu- tai hoivakodeissa ikäihmiset pääsevät vuorovaikutukseen toistensa kanssa esteettömässä ympäristössä. Näin vältetään jatkuvalta autorallista ja teknologiaa voidaan opetella käyttämään yhdessä.

Maaseudulla ongelmana on pitkät välimatkat ja rapistuvat omakotitalot, joilla ei ole markkina-arvoa. Näissä tilanteissa ei ARA:n hyvää tarkoittavat avustukset kotien uudistamiseen mm esteettömäksi eivät auta, sillä pienituloisilla vanhuksilla ole varaa panostaa omavastuuseen korjauksista. Hoivakodit tai palveluasunnot kirkonkylien keskustoissa olisi ratkaisu näihin tilanteisiin. Pienet kunnat voisivat näillä ratkaisuilla myös saada kustannussäästöjä, kun vältetään jatkuvilta kuljetuksilta.

Jokaiseen ARA:n rahoittamaan vuokra- ja ASO -kohteeseen pitäisi suunnitella ja toteuttaa yhteistila, jossa asukkaat voisivat kohdata toisiaan – näin luotaisiin edellytyksiä yhteisöllisyydelle, mikä on hyvin tärkeää, turvallisuutta lisäävää ikäihmisten kannalta.

Tarkoituksenmukainen ikääntyneiden asumisen toteutuminen edellyttää kunnilta nykyistä tehokkaampaa ikääntyneiden asumisen suunnitelmallista ennakointia ja varautumista. Poikkihallinnollisesti yhteistyössä hyvinvointialueiden ja ikääntyneiden itsensä kanssa on huolehdittava, että asumisen vaihtoehtojen neuvonta ja opastus tavoittaa ikääntyvät kattavasti.

Digitaaliset palvelut

Digitaalisten palvelujen lisääminen on ikäohjelmassa läpikäyvä teema. Kilpailu- ja kuluttajaviraston vuonna 2015 tekemän selvityksen mukaan verkkopankkitunnukset puuttuvat noin 400 000 suomalaiselta. Joukossa on erityisesti iäkkäitä, eläkeläisiä, työttömiä ja pienituloisia. Määrä on selvityksen jälkeen oletettavasti jonkin verran vähentynyt. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 ikäryhmässä 75-89 -vuotiaista 41% käytti internetiä jollakin laitteella. Siis suurin osa tuosta ikäryhmästä ei käytä internetiä lainkaan. Yli 75-vuotiaita on 600.000, tästä joukosta internetiä käyttää siis 246.000 ja 354.000 ei käytä. Ajan kanssa käyttäjien määrä kasvaa, kun vanhimmat ikäluokat poistuvat keskuudestamme. Siihen menee kuitenkin 20-30 vuotta, koska nuoremmisakin ikäluokissa on kansalaisia vailla internetin käyttömahdollisuutta.

Suomen Senioriliike – Arvokkaan Vanhenemisen Puolesta ry
Siltasaarenkatu 4, 00530 Helsinki
Puh. 050 345 4200
www.senioriliike.fi

Ikäohjelmassa tulisi ottaa kantaa siihen, miten turvataan palvelut ja tiedonsaanti ikäihmisille. Tämä on tasa-arvokysymys. Mm. valtion ja kuntien palvelut edellyttävät enenevässä määrin pankkitunnuksia ja siis internetin käyttöä. Lisäksi esimerkiksi laskujen maksaminen on kalliimpaa niille, joilla ei ole pankkitunnuksia. Digimaailmaan liittyvää haavoittuvuutta lisää myös ikääntyneisiin kohdistuneet huijaukset ja nopeasti päivittyvät ohjelmistot ja tekniikka.

Digineuvonta tulee sisällyttää kuntien palvelutarjontaan, eivätkä ao. palvelut voi olla vain vapaaehtoisten tai kaupallisten palvelutuottajien vastuulla. Sen sijaan kunta voi osaa mainitut neuvontapalvelut eri toimijoilta, mikäli se itse ei pysty palveluja tarjoamaan. Lisäksi pankeilta on edellytettävä sujuvat ja hinnaltaan yhtenäiset palvelut kaikille asiakkaille.

Ikäohjelmassa on monia hyviä, mutta suhteellisen vähän konkretiaa sisältäviä tavoitteita, jotka ovat jatkoa edelliselle ikäohjelmalle. Nykyisessä muuttuneessa turvallisuusympäristössä on tärkeä kiinnittää huomiota ikääntyneiden turvallisuuden tunteen vahvistamiseen. Tässä yhteisöön kuulumisen kokemus on tärkeä tekijä, jota sekä vapaaehtoistoiminnassa, asumisessa että digipalveluissa on syytä korostaa.

Helsinki 12.8.2022

Eeva Kainulainen
Puheenjohtaja

Reijo Vuorento
Hallituksen jäsen